

Ի՞նչ կերպով շինուած թուղթը թէ գրելու աղէկ կուգայ և թէ տպելու . և թէ որ գրելու ատեն մանկանեզով ու երկրթի ծծումբուտով բազադրած թանաք գործածես, կրակի մէջ ալ ձգես նէ՝ գրերը չեն փճանար :

Իմիանտէ թղթերը խիստ աղէկ են երևելի ձեռագիրները կրակէ պահելու համար : Սաժ անունով գաղղիացին կ'ըսէ թէ Զինացիք ինչուան 6 մեթր երկայնք ունեցող թղթեր և լայն մարով կերպասներ կը շինեն ամիանտէն :

Իմիանտէ կը շինուին նաև անայրելի պատրոյգներ՝, որ ան ատեն ոչ փոխելու կարտուութիւն կ'ըլլայ, ոչ ալ քիթը կտրելու . միայն երբոր եղին աղտը վրանին սաստիկ թանձրանայ՝ պէտք է կրակի մէջ ձգել որ մաքրուին :

Շատ տեղուանք ամիանտը ուրիշ շատ բաներու ալ կը գործածեն . որովհետեւ հասարակ կրակով չայլայլիր, և միայն խիստ սաստիկ կրակով ապակի կը դառնայ, անոր համար շարժական փուռեր, թոնիրներ և կրակաբաններ ալ կը շինեն անկէ :

Ի՞նչ բանիս համար նախ ամիանտը կը փշրեն, ետքը կպչուն խժային հիւթով մը շաղուելով՝ կաղպարներու մէջ կը թափեն . աս տեսակ անօթներուն աղէկութիւնն աս է որ թէ ամուր են և թէ թեթեւ . գոյներնին առաջ մոխրագոյն է ու քիչ մը կարմրի կը զարնէ, բայց կրակով կը փոխուի ու կը ճերմակի :

Վորսիքա կղզիին բրուտները պրտուկներ՝ պնակներ շինելու շաղախին մէջ ամիանտ ալ կը խառնեն, որով ամանները թեթեւ կ'ըլլան, և մէկմէկու զարնուին, կամ կրակի մէջ դրուին նէ, շուտով չեն կոտորիր :

Իմիանտը բնութեան մէջ շատ կը գտնուի . խիստ առատ գտնուած տեղերը ասոնք են .

Սաւոյայի խարանթէզ ըսուած

գաւառը . աս տեղի ամիանտը կակուղ տեսակէն է, և թելերը ուրիշ տեղ գտնուածներէն աւելի երկայն ու մետաքսի նման կ'ըլլան : Վորսիքայիններն ալ նոյն տեսակէն են . թէպէտ և վերինին աղուորութիւն չունին, բայց խիստ առատ են : Պիրենեան լեռներուն մէջ՝ Պարէժի մօտերն ալ շատ կը գտնուի՝ միջայով լցուած ժայռերու ճեղքերուն մէջ : Արգտնուինաև խաթարստան, Ստորին նահանգները, Եգիպտոս, Լքիադիա, Լսկլըսի կղզին, Սկովտիա, Վաղղիայի Սոնթոպան գաւառը և Սիպերիա :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՒԵՍ

ՍԵՂԵՐՈՒՄ:

() ԸՆԳՐԻՍ առջի տարուանը մէջ չորս յօդուածով համառօտեցինք մեղու պահելու վրայ եղած գլխաւոր գիտելիքները, ետքի յօդուածին վերջերն ալ համառօտ մը յիշեցինք մեղը մոմէն զատելուն ու մաքրելուն կերպը . հիմա հոս քիչ մը աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն տանք աս վերջի գործողութիւններուն վրայ . ուրիշ յօդուածով մ'ալ կը դնենք մեղրամոմէ ճրագ շինելուն կերպը :

Փեթակին մէջի մեղուններուն շինած մաղերը երկու տեսակ նիւթէն են, մէյմը կարծր մասունքը՝ որ է մոմը, որուն մէջ շինուած են բջիջները կամ ծակտիքը, մէյմըն ալ ան ծակերուն մէջ լեցուած մեղրը՝ որ մեղունները իրենց պաշարին համար կը ժողվեն : Ի՞նչ մաղերը փեթակէն դուրս հանելէն ետքը աս երկու տեսակ նիւթերը, այսինքն մոմն ու մեղըր մէկմէկէ զատելու համար՝ մաղերը բարակ բարակ կտրտէ և ուռնիի ճիւղ

ղերով հիւսուած վանդակի մը վրայ հորիզոնական դրքով շարէ . տակն ալ ընդունարան մը դիր , որ մաղերուն մէջէն կաթած մեղրը ամանին մէջ ժողվի . երբեմն երբեմն ան կտուրուանքը դարձուր՝ որ մեղրը աւելի դիւրաւ վազէ . աս ինքնիրեն վազած մեղրը հոյս մեղր կ'ըսուի , և աւելի սուղ կը ծախուի : Սեղրին լոյծ մասը վազելէն ետքը խժային մասը բջիջներուն մէջ կպած կը մնայ . ասիկայ ալ հանելու համար՝ մաղին կտուրուանքը աւելի մանր ջարդէ , ու հաստ և ցանցաւ հիւսուած կտաւէ պարկի մը մէջ դիր ու մամուլով ճզմէ . ասով երկրորդ տեսակ մեղր մըն ալ կուսենաս որ հասարակ մեղր կ'ըսուի , և առջինէն աղտոտ կ'ըլլայ : Ատքը պարկին մէջ մնացած մոմը դիր քիչ մը ջրով խակինի մը մէջ , ու մաղմաղ կրակով թող որ ինքնիրեն հալի , ու մէջի աղտը տակը իջնայ : Յետոյ սառեցուր , և խակինին մէջէն ամբողջ սառած մոմը դուրս հանելով՝ տակի կողմը ինչուան ուր որ աղտերը ժողվուեր են՝ սուր դանակով կտրէ հանէ : Այսչափ մաքրուելէն ետքը կրնաս ծախել կամ գործածել մոմը :

Եսանկ մաքրուած մեղրամոմը քիչ կամ շատ դեղնութիւն կ'ունենայ ու մեղուներուն ծծած ծաղկին հոտը կ'առնէ . չոր ու փշրուն կ'ըլլայ , ծամելու որ ըլլաս՝ ակռաներուդ չկրպչիր , համն ալ ախորժելի է , ամենեւին ուրիշ խէժերուն ու ճարպին անախորժ համը չունի : Բայց խիստ դժուար է ասոր ալ զուտը գտնելը . վասն զի միշտ ուետնի ու խոյի ճարպին հետ կը խառնեն : Եւ խարդախութիւն ճանչնալը վարժութեամբ կ'ըլլայ . վասն զի զուտ մեղրամոմը կոտրեսնէ՝ հատիկ հատիկ կը փշրի . իսկ խարդախածը ոչ միայն չփշրիր , հապա իւրեն կարծրութիւնն ալ կորսնցուցած կակուղ կ'ըլլայ , և ճարպի հետ խառնըւածն ալ աւելի շուտ կը հալի : Հիմա ուրիշ բան մըն ալ հնարեցին՝ որ դրսէն ամենեւին մեղրամոմին վրայ այլ

այլութիւն չգրեր . այսինքն գետնախրնձորի ալիւրը մեղրամոմին մէջ խառնելով մեղրամոմը միշտ իր փշրունութիւնն ու կարծրութիւնը կը պահէ . բայց Տելփէք անունով դեղածախ մը աս խարդախութիւնն ալ դուրս հանելու գիտը գտաւ , այսինքն գնել ուզած մեղրամոմէն քիչ մը կ'առնէ , ու մէջը քիչ մը բւեկինի ոգիք դնելով կը տաքցընէ . ասով մոմը կը հալի , և մէջը խառնուած ալիւրը տակը կը նստի :

Սեղրամոմը շատ բաներու մէջ գործածուելուն՝ երբեմն ճերմկեցընելով կը գործածեն , երբեմն ալ առանց ճերմկեցընելու . բայց ամէն տեսակ մեղրամոմներն ալ նոյնպէս դիւրաւ չեն ճերմկիր . ուստի պէտք է առաջուց զատել անոնց այլեայլ տեսակները :

Ուսաստանի մեղրամոմը կանաչագոյն է , բայց դիւրաւ կը ճերմկի , միայն թէ քիչ մը կանաչութիւնը միշտ կը պահէ :

Երեւելի ու Պերպերիստանի մեղրամոմը շատ աղէկ կը ճերմկի , բերութեամբ անգոյն է , բայց խիստ շատ աղտ կայ մէջը , մանաւանդ աւազ ու հոդ . վասն զի ան երկիրները գետնին մէջ փոս մը փորելով՝ անոր մէջ կը վազցընեն մեղրամոմը :

Նիզղիայի մեղրամոմը մութ դեղին է , և մեղրով շինած հացի հոտ ունի . պատճառը աս է որ մեղուները «բալի» ըսուած ցորենէն կը ժողվեն մեղրին ու մոմին հիւթը . աս տեսակ մեղրամոմը աղէկ կը ճերմկի :

Բաղդիայի հարաւային կողմերէն ալ առատ մեղրամոմ կ'ելլէ անգոյն՝ որ դիւրաւ կը ճերմկի . իսկ Վիրոնտ գաւառինը խիստ գունաւոր է , ու դժուար կը ճերմկի . ասիկայ կը գործեն Սպանիա խաւրելու համար , վասն զի հոն ժամերուն մէջ ճերմակ մեղրամոմ վառելու սովորութիւն չկայ :

Եմպուրկի մեղրամոմը այլեայլ գունով կ'ըլլայ , ճերմակ , կանաչ ու դեղին . հոտն ալ սուր է . մաքրեսնէ՝

միջակ ճերմակութիւն մը կ'ունենայ :
 Բերրիկայի մեղրամոմները շատ տե-
 սակ են, և ընդհանրապէս շատ յարգ-
 չունին, ինչու որ խիստ աղտոտ են ու
 դժուար կը ճերմակին :

Ենեկալի մեղրամոմը խիստ մթնա-
 գոյն է, հոտն այնչափ ատորժելի չէ .
 հազիւ թէ միջակ ճերմակութիւն մը
 կ'առնէ :

Խառն մեղրամոմը զուտ մեղրամո-
 մէն որոշելու նշաններէն մէկ քանին
 վերը դրինք . հոս մէկ քանին ալ դը-
 նենք՝ որ դիւրին փորձեր են : () տար
 նիւթերու հետ խառնուած մեղրա-
 մոմը կրակի վրայ դնես նէ՝ անախորժ
 հոտ ու թանձր մոլիս կը թողու . ինչ-
 պէս ծծումբի հետ խառնուածը բո-
 ցին գոյնէն և հոտէն կը ճանցուի :
 Սաքուր մեղրամոմը լաթի վրայ կա-
 թելու ըլլայ նէ՝ գինւոյ ոգիքով մէ-
 կէն կ'ելլէ իսկ խառնակը սաստիկ կը
 կպչի ու բիծ կը թողու . աս նշաններս
 ընդհանրապէս բաւական կ'ըլլան զուտ
 ու խառն մեղրամոմները մէկմէկէ ո-
 ռոշելու : Եղէկ կամ գէշ ճերմակելուն
 համար մասնաւոր նշան մը չկայ . վա-
 զի թէպէտ և այլևայլ գաւառներու
 մեղրամոմերը մէկմէկէ աւելի կամ
 պակաս կը ճերմակին ընդհանրապէս,
 (թէպէտ և աս բանս ալ միշտ ճիշդ
 չելլէր), բայց մէյմը վաճառքի ելլե-
 լէն ետեւ շատ դժուար է անոնց ուր
 տեղաց ըլլալը որոշելը . պէտք է նոյն
 իսկ ելած տեղէն գնէ մարդ : Եղ-
 րամոմը ճերմակցընողներն ու զտող-
 ները՝ ամէն տեսակ մեղրամոմէ ալ
 կը գնեն, և զանոնք գործելէն առաջ
 կը փորձեն, ու այլևայլ տեսակ կը զա-
 տեն : Փորձելուն կերպը աս է .

Եթա կ'առնեն խորշ խորշ բաժ-
 նուած սեղանատախտակ մը որուն ա-
 մէն մէկ խորշերուն վրայ գրած է
 1, 2, 3 ևն . ետքը ան գնած մեղրա-
 մոմերուն կտորներուն վրայ ալ կը
 գրեն նոյնպէս 1, 2, 3 ևն . անոնցմէ
 մէյմէկ կտոր տաշելով կը գնեն զա-
 նոնք իրենց մեծ կտորին թուոյն պա-
 տասխանող խորշերուն մէջ : Երկեր-

պով պատրաստելէն ետքը կ'առնեն
 ան սեղանատախտակը բաց տեղ մը
 կը գնեն՝ որ ցօղն ու արեւը վրան զար-
 նեն, և ատեն ատեն կտորները կը
 դարձնեն՝ ինչուան որ ճերմակին . ա-
 մէն մէկ կտորն ալ որչափ ատենի
 մէջ որ կը ճերմակի՝ գիր կ'անցընեն :

Երկերպով բոլոր մեղրամոմերուն
 յատկութիւնները դուրս կ'ելլեն . ա-
 նոնք որ նոյն չափ ժամանակի մէջ կը
 ճերմակին, անոնց մեծ կտորները զատ
 կը գնեն, անոնք որ ուշ կը ճերմակին՝
 զատ կը գնեն . իսկ որոնք որ դեղին
 կամ մոխրագոյն կը մնան՝ անոնք ալ
 զատ կը պահեն, և ետքը կը խառնեն
 զանոնք շատ խէժ ու ճարպ ունեցող
 մեղրամոմերու հետ, և ուրիշ արհես-
 տաւորներու կը ծախեն :

Հիմա խօսինք մեղրամոմը զտելու
 և ճերմակցընելու կերպին վրայ :

Եղի գործողութիւնը մեղրամոմը
 հալեցընելն է . աս բանիս համար պի-
 տի ունենաս հաւկթաձև խալկին մը
 կլայեկած, որն որ խալկինին յատա-
 կէն առնելով բարձրութիւնը երրորդ
 մասին վրայ մէկ ծորակ մը պիտի ու-
 նենայ . աս խալկինին մէջ ջուր լեցուր
 ինչուան ծորակէն մէկ երկու մատ
 վար . և ջուրը տաքնալէն ետքը՝ մէջը
 լից ջարդած մեղրամոմը, ու եփելու
 ատենը երկայն փայտէ թիակով մը
 անդադար խառնէ, որպէս զի տաքու-
 թիւնը հաւասար տարածուի և ջրին
 հետ զանգուի : Երբոր մեղրամոմը
 բոլոր կը հալի, մէջը քիչ մը փոշի դար-
 ձած գինիի տորտ՝ խառնէ՝ 1 քուրն-
 թալին 4 ունկիի չափ . քիչ մը ատեն
 ալ թիակով խառնելէդ ետքը՝ հան-
 դարտ թող որ աղտերը տակը նստին :
 Երբոր կընայիս որ մեղրամոմը բա-
 ւական մաքրուեր է, խալկինին ծո-
 րակը կը բանաս՝ որ մաքուր մեղրամո-
 մը վառարանին մօտ դրուած փայտէ
 տակաւին մէջ վազէ . աս տակաւը
 անանկ պաշտպանուած պիտի ըլլայ
 որ մէկէն մեղրամոմը մէջը վազելուն

պէս չպաղի : Եւ տակառին մէջն ալ քիչ մը ատեն կենալէն ետքը , երբոր դիրտը տակը իջնալու չափ ժամանակ կ'անցնի՝ տակառին վարի դին եղած ծորակը կը բանաս . անկէ մեղրամոմը կ'ելլէ ու կը վազէ երկայնաձև տաշտի մը մէջ՝ որուն յատակը կարգ մը ծակեր կան՝ ուղիղ գծի վրայ բացուած : Երբամոմը աս ծակերէն ալ բարակ թելի պէս կը վազէ ու կ'իյնայ փայտէ շինուած ու ինչուան կէսը ջրի մէջ թաղուած գլանի մը վրայ , որն որ անդադար կոթէն բռնելով դարձնելու է : Վառնին վրայ ընկած մեղրամոմը իր ծանրութեամբը մէկէն կը տափկի . և որովհետեւ գլանն ալ անդադար կը դառնայ , անոր համար ոչ երբեք ընկած մեղրամոմին կտորները վրայէ վրայ կ'աչելով կը հաստընան . իսկ ջրին մէջ ընկղմածները մէկէն գլանին վրայէն կ'ելլեն՝ բարակ ժապաւենի ձևով , որ ճերմրկելու ալ շատ յարմար կուգան : Եւ տակառը որուն մէջ որ գլանը կը դառնայ՝ ձուածն ու տափակ է , և ներսէն կամ դրսէն կապարով պատած է . իսկ մէջի ջուրը միշտ կը փոխուի երկու խողովակով . մէկէն տաքցած ջուրը կ'երթայ , իսկ մէկալէն պաղ ջուր կուգայ կը լեցուի : Երբամոմը այսպէս զտելէն ետքը՝ կ'առնեն անիկայ՝ փայտէ շրջանակի վրայ քսմուած կտաւներու վրայ կը տարածեն , և բաց ու հովէ բանուկ տեղ մը կը դնեն , և օրը չորս հինգ անգամ կը խառնեն . իսկ երբոր գիշերները ցօղ չիջնայ , բարակ ծակեր ունեցող ցնցուղով մը երբեմն երբեմն կը ջրոտեն : Երբոր ալ աւելի չճերմրկիր՝ նորէն կը հալեցնեն , ու վերի ըսած գործողութիւնները նորէն ընելով՝ ցօղին ու արեւուն տակը կը փռեն , և ինչուան որ բոլորովին ճերմրկի նոյն գործողութիւնները կը կրկնեն :

Եւ գործողութիւններս լմննալէն ետքը , վերջի անգամ կը հալեցնեն , ու մետաքսէ կամ մազէ շինած բարակ մաղէ կ'անցնեն , ետքը փայտի մէջ

փորած քանի մը գծաչափ խորութիւն կը ծակերու մէջ կը թափեն , առաջուց ան կաղպարները աղէկ մը թրջելով . աս կերպով ձեւացած ամէն մէկ կը մեղրամոմը կամ պանը 2 ունկի կը կշռէ , և կ'ըսուի նոյն մեղրամոմ :

Փորձով տեսնուած է՝ որ եթէ ճերմրկեցնելու համար դուրսը փռած մեղրամոմը անձրեւոտ կամ խոնաւ ատեն ժողվէս , մոխրի գոյն մը կ'առնէ , յարգն ու քանակն ալ կը ցածնայ . ուստի պէտք է նայիլ որ միշտ չոր ու պայծառ օդուն փռուի ու ժողվուի :

Երբամոմին մնացած աղտոտ մասունքը կրնաս նորէն ջրով հալեցնել և մամուլով ձգմել , բայց միշտ մոխրագոյն մնալուն համար՝ աւելի հասարակ մոմեր շինելու կը գործածուի , միայն թէ ասոնց ալ ամենէն վրայի կարգը պէտք է աղէկ մոմով շինել :

Իսկ մամուլէն ելած դիրտը նաւակառոյցներուն կը ծախուի . վասն զի ձիւթի՝ հետ խառնեն նէ՝ աւելի առաձգական կ'ըլլայ ձիւթը , և նաև՝ ու մանաւանդ նաւու մալուխները ձիւթելու խիստ աղէկ կը յարմարի :

Ինչուան հիմա փորձուած է՝ որ թէպէտ բնալուծական նիւթերով ալ շատ կը ճերմրկի ու կը զտուի , բայց սաստիկ փխրուն կ'ըլլայ ու առաձգութիւնը կը կորսուցնեն : Ուրիշ նիւթեր ճերմրկեցնելու ատեն աս պակսութիւններուս դէմը առնելու համար ալքալիներ կը գործածեն . իսկ մեղրամոմը ճերմրկեցնելու ատեն ալքալին բանի չգար , որովհետեւ աւելի կը փնասէ մեղրամոմին . ուստի հիմակու հիմա առջի կերպին ամէնքը գոհ են ու նոյնը կը բանեցնեն :

Երբամոմը , ինչպէս նաև ուրիշ իւղային նիւթերը մաքրելու համար հիմա միայն գինիի տորտն ու պաղլեղը կը գործածուին . և անոնց օգուտը յայտնի է . վստիկ թթու աղերը մոմին մէջի եղած օտար նիւթերը կը զատեն , որով դիւրաւ տակը կը նստին . ոմանք

ալ կ'ըսեն՝ որ եթէ մեղրամոմը զտելու ատեն ջուր չգործածենք, ան ատեն և ոչ աս երկու աղերը պէտք կ'ըլլան. բայց երբոր աս նիւթերը ամենեւին փնաս մը չտալէն զատ՝ օգուտ ալ ունին, ինչո՞ւ պիտի չգործածենք. թող որ ջրով հալեցնեն ալ շատ հարկաւոր է, որպէս զի չըլլայ թէ 100 աստիճանէն վեր ջերմութի ունենալով՝ բոլորնիւթը փձանայ: Դէնք այսչափ տեղեկութիւնն ալ բաւական կը սեպենք մեր հայրենակցացը. իրենք ալ այսչափով կրնան ասկէ ետքը դեղին մեղրամոմին տեղ, որ ինչուան հիմա կը գործածեն, ձերմակին մաքրութիւնն ու աւելի պայծառ լոյսը վայելել:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսիէն:

ԻՈՒՈՐ աշխարհքիս համար օգտակար մարդիկ խիստ քիչ եղած են ինչուան հիմա. և մանաւանդ այնպիսի օգուտներ ընող, որ անոնցմով մարդիկ իրենց բնական ու բարոյական կեանքը երջանկութեամբ անցընեն: Եւսպիսի կենցաղօգուտ և սակաւագիւտ մարդիկներէն մէկն էր Իսնիամին Ֆրանքլին անգղիացի մատենագիրն ու բնախօսը, որ ծնած էր Լմերիկա: Երիկայ օձառագործի մը տղայ ըլլալով՝ առջի բերնն իր հօրը արհեստը կը բանեցընէր. ետքը տպարանի մը մէջ գործաւոր եղաւ, ու հոն ամէն օր ինչնորնոր բաներ որ կը տպուէին՝ իրիկունները կը կարդար. ասանկ իր քունը կը ծախէր ու անոր տեղը գիտութիւն կը վաստակէր: Իսնի որ դեռ 14 տարեկան տղայ էր, երկու հատ թատերական խաղեր շինեց, իր տիրոջը ստրկովը տպեց, ու սկսաւ ծախել: Իսնիամինին հայրը չէր հաւնէր աս իր տղուն բռնած ճամ

բռն. վախը ան էր որ տղան այսպիսի ջանքով հաց պիտի չկարենայ գրտնել. բայց տղան օրէ որ գրոց տեղեկութե մէջ աւելի առաջ գնաց: Երբ որ Եւրոպա դարձաւ, Իսնորա քաղքին մէջ մէկ քանի գրքեր տպել տալու վերակացութիւն ըրաւ, ու նորէն իր հայրենիքը դարձաւ 22 տարեկան, շատ աւելի յառաջացած ըլլալով բընազննական՝ բարոյական ու քաղաքական գիտութիւններու մէջ. մէկէն Փիղադեղփիա քաղքին մէջ տպարան մը բացաւ, ու լրագիրներ տպեց. ուրով շուտ մը երևելի գիտուններուն կարգը անցաւ իր անունն ալ: Հասարակաց գրատուն մը կանգնեց 1731ին, և իր օրագրին վաճառքը այնչափ յաջողեցաւ, որ մէկ տարուան մէջ ինչուան տասը հազար օրինակ կը ծախէր, և անով ան կողմերուն քաղաքական ու բարոյական գիտութիւնները խիստ ծաղկեցան: Երակ մարելու համար ընկերութիւն մը հաստատեց 1738ին. իսկ 1747ին բնաբանական փորձերով գտաւ՝ որ փայլակի ու կայծակի պատճառը ամպերուն ելեքտրականութիւնն է, ուստի շանթարգել ըսուած երկաթները հնարեց՝ որով կայծակի փնասները պակսեցան: Եւրաթշտական նուագարաններն ալ աւելի կատարելագործեց. և քիչ ծախքով բնակարաններ տաքցընելու համար՝ երկրէ ջերմանոցը հնարեց:

Եւստենները Ֆրանքլինին հայրենակիցները անգղիացւոց տէրութե սաստիկ հարկապահանջութիւններուն չգիմանալով, երբոր տեսան թէ անգղիացւոց թագաւորը իրենց բողոքը չսեր, մտածեցին որ ապստամբին. ուստի Ֆրանքլինը Վաղղիա խրկեցին՝ գաղղիացւոց տէրութենէն օգնութիւն ուզելու: Ֆրանքլին երբոր Փարիզ հասաւ, սիրելի եղաւ ամենուն, և շատ աշխատանք քաշելէն ետքը՝ 1778ին իր խնդիրքը կատարուեցաւ. անանկով Լմերիկայի գաղութականները անգղիացւոց տէրութենէն զատուեցան, ու անկէ ետքը Ինքիս